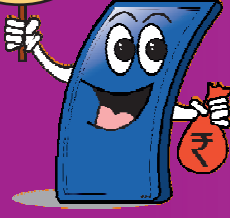

టి జి ఫేం సిరీస్

(నిర్దిష్ట వర్గాలకు ఆర్థిక అవగాహన సందేశాలు)

ఆర్థిక
అక్షరాస్యత
బిళ్ళారానికి
రావబాట

పాఠశాల విద్యార్థులకు బిళ్ళారా

ఆర్థిక అక్షరాస్యత

ఆర్థిక సంఘటితము మరియు వికాస విభాగము
భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్

సందేశం 1

అవసరాలు - కోరికలు

సందేశం 2

బ్యాంకింగ్ - పరిచయం

సందేశం 3

మదుపు - ప్రాథమిక సూత్రాలు, బీమా మరియు పెన్షన్

సందేశం 4

విద్యా రుణం

సందేశం 5

ఆర్థికరంగ నియమకర్తలు (Financial Regulators)

సందేశం1: అవసరాలు - కోరికలు

ఈ క్రింది చిత్రాలు చూడండి

అవసరం

కోరిక

అవసరం

కోరిక

మన ధనం సద్వినియోగం చేసుకోవాలంటే, మొదటిగా అవసరాలకు, కోరికలకు మధ్య తేడా తెలుసుకోవాలి. పైచిత్రాలు చూస్తే, అవసరాలు, తప్పనిసర్ని కోరికలు తీరితే బాగుంటుంది అని అర్థమవుతుంది. కోరికలు వాయిదావేసి, తరువాత కొనవచ్చు. మనం కోరికలు గుర్తించి వాటిని వాయిదావేయడం తెలుసుకొంటే, మన ఆర్థిక లక్ష్యాలు సాధించవచ్చు.

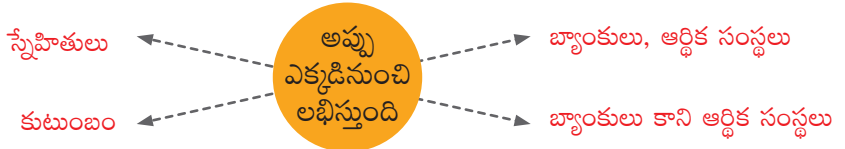
బడ్జెటింగ్

ఆదాయ వ్యయాలను సమంగా చూసుకొని, మన ఖర్చులు ఎప్పుడూ మన ఆదాయంకన్న తక్కువగా ఉండేట్లు చూసుకోవడమే బడ్జెటింగ్. డబ్బు మిగిలినట్లయితే, దానిని మన భవిష్యత్తులోని అవసరాలకు పెట్టుబడిచేయవచ్చు.

ఆదాయము - వ్యయము

అప్పు

సందేశం 2: బ్యాంకింగ్ -పరిచయం

	<p>పొదుపు మరియు కరెంట్ ఖాతాలు చెక్కు బుక్, నగదు బదిలీ, డెబిట్ కార్డ్</p> <p>మరియు యూనిఫైడ్ పేమెంట్ సౌకర్యాలు పొందవచ్చు</p>	<p>పొదుపు ఖాతా</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఒక్కరుగాని మరొకరితో గాకలిసి గాని తెరవవచ్చు • ఖాతాలో నిల్వపై స్వల్ప వడ్డీ చెల్లిస్తారు • కొన్ని ఖాతాలలో కనీస నిల్వ ఉండవలెను <p>కరెంట్ ఖాతా</p> <ul style="list-style-type: none"> • ప్రొఫైటర్షిప్, పార్టర్షిప్, పబ్లిక్ మరియు ప్రైవేట్ కంపెనీలవంటి వ్యాపార సంస్థలు మొ. వాటి కొరకు. • ఎన్నిమారులైనా డబ్బు జమ చేయవచ్చు మరియు ఖాతాలో నిల్వ ఉన్నంతవరకు సొమ్ము తీసుకోవచ్చు. • ఖాతాలో ఉన్న నిల్వపై వడ్డీ చెల్లించరు <p>మైసర్ల పొదుపు ఖాతా</p> <ul style="list-style-type: none"> • సహజ సంరక్షకులు లేదా చట్టబద్ధంగా నియమించిన సంరక్షకుల ద్వారా ఏ వయస్సుగల పిల్లలైనా పొదుపు ఖాతా తెరవవచ్చు. 10 సంవత్సరాలు పైబడిన పిల్లలు వారికి ఇష్టమయితే, స్వంతంగా పొదుపు ఖాతా తెరిచి స్వతంత్రంగా లావాదేవీలు చేయవచ్చు. • 18 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చిన తరువాత (ఇండియాలో, మేజర్ అయే వయస్సు) మునుపు మైనరుగా ఉన్నవారు, వారి ఖాతాలో నిల్వ ధృవీకరించవలెను. సహజ సంరక్షకులు, చట్టబద్ధంగా నియమించిన సంరక్షకులు ఖాతా నిర్వహిస్తున్నట్లయితే, పూర్వపు మైనరునుండి ఖాతా నిర్వహించుటకు క్రొత్త ఆదేశాలు, నమూనా సంతకం, సేకరించి బ్యాంకు రికార్డులో ఉంచవలెను
<p>బ్యాంకులు (డిపాజిట్లు స్వీకరించి, రుణాలు అందించే ఆర్థిక సంస్థలు)</p>	<p>డిపాజిట్లు</p>	<p>రికరెంట్ డిపాజిట్లు</p> <ul style="list-style-type: none"> • రికరెంట్ డిపాజిట్లు, సాధారణంగా RD అని పిలుస్తారు • నిర్ణీత మొత్తాన్ని, నిర్దిష్టమైన కాలానికి ప్రతినెలా జమచేస్తారు. గడువు పూర్తి అయిన తరువాత వడ్డీతోబాటు మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లిస్తారు. 6 నెలల నుంచి 120 నెలల గడువు వరకు ఈ ఖాతాలో డిపాజిట్ చేయవచ్చు • RDలు, పొదుపుచేయడానికి పెద్దమొత్తం లేకపోయినా, ప్రతినెలా స్వల్ప మొత్తాలు పొదుపు చేయాలనుకొనేవారికి, అనువయనవి • మధ్యలో సొమ్ము తీసుకొనడానికి అనుమతించరు. అయితే గడువు కాలానికి ముందే ఖాతా మూసివేయడనికి బ్యాంక్ అంగీకరించవచ్చు. ఒక నెలలో సొమ్ము జమచేయకపోతే, స్వల్ప జరిమానా విధించబడును. <p>ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లు</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లు లేక FDలు, 7 రోజుల నుండి 10 సంవత్సరాల నిర్ణీతకాలానికి తెరవవచ్చు • చెల్లించే వడ్డీ, డిపాజిట్ చేసిన సొమ్ము, కాల అవధిపై ఆధారపడి ఉంటుంది • సాధారణంగా, గడువు పూర్తి అయిన తరువాత వడ్డీ మొత్తం చెల్లించబడుతుంది. అయితే, నిర్ణీత కాల అవధిల్లో వడ్డీ పొందుటకు ఎంచుకోవచ్చు • ఖాతాదారు కోరుకొన్నట్లయితే, గడువుకు ముందే డిపాజిట్ తిరిగి తీసుకొనవచ్చు
	<p>రుణాలు</p>	<p>వ్యక్తిగత రుణం: ఈ రకమైన రుణం, దేనికైనా ఉపయోగించవచ్చు. సామాన్యంగా ఆకస్మిక వైద్య అవసరాలకు, పెళ్ళి ఖర్చులకు తీసుకొంటారు. ఈ రుణాలపై వడ్డీ అధికంగా ఉంటుంది</p> <p>వాహన రుణం: ఈ రుణం, వాహనం కొనుటకు జారీచేస్తారు వాహనం బ్యాంకుకు తాకట్టు పెట్టాలి. రుణం తిరిగి చెల్లించకపోతే, బ్యాంకు వాహనాన్ని స్వాధీనం చేసుకొంటుంది</p> <p>గృహ రుణం: సొంత ఇల్లు ప్రతివారి కల. అయితే దానికి ఎంతో డబ్బు కావాలి. చాలామందివద్ద ఇంత సొమ్ము ఉండదు. ఈ లోటు తీర్చడానికి బ్యాంకులు గృహ రుణాలు జారీచేస్తాయి.</p> <p>విద్యా రుణం: పై చదువులు చదవాలనుకొన్న విద్యార్థులకు బ్యాంకులు విద్యా రుణాలు అందచేస్తాయి. చదువు పూర్తి అయిన సంపాదన మొదలయిన తరువాత ఈ రుణం తిరిగి చెల్లించవచ్చు</p> <p>వ్యవసాయ రుణాలు: వ్యవసాయదారుల అవసరాలకొరకు బ్యాంకులు, వివిధరకాల రుణాలు జారీ చేస్తాయి. ఈ రుణంతో వారు వ్యవసాయానికి అవసరమయిన విత్తనాలు, క్రిమినోహారక మందులు, ట్రాక్టర్లు, ఇతర పరికరాలు కొనవచ్చు</p>

సందేశం 3: మదుపు - ప్రాథమిక సూత్రాలు, బీమా, పెన్షన్

మదుపు చెయ్యడం ఒక చెట్టు పాతడం వంటిది. తగినంత కాలం సక్రమంగా పెంచితే, మంచి ప్రతిఫలం పొందవచ్చు.

పూర్వం, పెట్టుబడికి, బంగారం, భూమి, స్థిరాస్తులకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చేవారు. అయితే, ఇటీవలి కాలంలో స్టాక్స్, మ్యూచువల్ ఫండ్లలో మదుపు చేసేవారి సంఖ్య అధికమవుతోంది.

స్టాక్ మరియు మ్యూచువల్ ఫండ్లు

షేర్లు, స్టాక్లు కంపెనీలో కొంత యాజమాన్య హక్కు కలిగినట్లు సూచిస్తాయి. పెట్టుబడిదారు, షేర్ హోల్డర్ హక్కులు పొంది, సాధారణ వార్షిక సమావేశాలలో పాల్గొని వోటుచేసే హక్కు పొందుతారు. ఈ ఉత్పత్తులమీద ప్రతిఫలం, కంపెనీ సంపాదించిన రాబడిపై ఆధారపడి, కంపెనీ లాభాలనిబట్టి మార్పుచెందుతూ ఉంటుంది. ఈ ఉత్పత్తులలో అనేక లాభాలు ఉంటాయి. అయితే, పెట్టుబడి చేసే ముందు, కంపెనీయొక్క వ్యాపారంపట్ల అవగాహన ఉండి తీరాలి. దీర్ఘకాలపు పెట్టుబడి చేద్దామనుకొన్నప్పుడు ఈ ఉత్పత్తులను ఎంచుకోవచ్చు.

పెట్టుబడి అనగా, మనవద్ద ఉన్న సొమ్ముతో మునుముందు ఆదాయం వస్తుందని, దాని విలువ పెరుగుతుంది అనే ఉద్దేశంతో, ఒక అసెట్ లేక అసెట్ల సముదాయం కొనడం. (ఉదా: భూమి, వ్యాపార సంస్థలలో పెట్టుబడి చేయడం మొ. వి.) అనేకమంది, మ్యూచువల్ ఫండ్ల ద్వారా లేక ప్రత్యక్షంగా స్టాక్ మార్కెట్లో పెట్టుబడిపెడ్తారు.

మదుపుదారులకు యూనిట్లు జారీచేయడంద్వారా సొమ్ము సమీకరించి, అమొత్తాన్ని, ఆఫర్ పత్రంలో తెలిపిన లక్ష్య సాధనకు సెక్యూరిటీలలో పెట్టుబడిచేసే ప్రక్రియను మ్యూచువల్ ఫండ్ అంటారు. పెట్టుబడులు అనేక పరిశ్రమలలో, రంగాలలో విస్తరించడం వల్ల నష్టభయం తక్కువ ఉంటుంది. అన్ని స్థాకులు ఒకేసారి, ఒకేదిశలో, ఒకేస్థాయిలో చలించవు గనుక నష్టభయం తగ్గుతుంది. మదుపుదారులు పెట్టుబడిచేసిన సొమ్ము పరిమాణం ఆధారంగా మ్యూచువల్ ఫండ్లు, యూనిట్లు జారీ చేస్తాయి. మ్యూచువల్ ఫండ్లలో పెట్టుబడిచేసిన వారిని 'యూనిట్ హోల్డర్లు' అంటారు.

మ్యూచువల్ ఫండ్లు, వివిధ లక్ష్యాలతో అనేక పథకాలు ఎప్పటికప్పుడు, ప్రవేశపెడుతూ ఉంటాయి. ప్రజలనుండి సొమ్ము సేకరించే ముందుగా మ్యూచువల్ ఫండ్లు, సెక్యూరిటీస్ అండ్ ఎక్స్చేంజ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియాలో (SEBI) నమోదు చేసుకొని ఉండాలి.

గ్రోత్ / ఈక్విటీ పథకాలు (Growth / Equity Oriented Schemes)

మధ్యకాలిక / దీర్ఘకాలిక వ్యవధిలో మూలధన అభివృద్ధి, గ్రోత్ ఫండ్ల లక్ష్యం. ఇటువంటి పథకాలలో నిధులు, అధికభాగం, ఈక్విటీలలో పెట్టుబడి చేస్తారు. మిగిలినవాటితో పోలిస్తే వీటిలో నష్టభయం ఎక్కువ.

ఇన్కమ్ / డెబ్ట్ పథకాలు (Income/Debt Oriented Schemes)

పెట్టుబడిదారులకు క్రమబద్ధమైన, స్థిరమైన ఆదాయం సమకూర్చడం, ఈ ఫండ్ల లక్ష్యం. ఈ పథకాలలో, సాధారణంగా, బాండ్లు, కార్పొరేట్ డిబెంచర్లు, ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు, మనీ మార్కెట్ వంటి సాధనాలలో పెట్టుబడిచేయడం జరుగుతుంది. ఈక్విటీ పథకాలకన్న, వీటిలో నష్టభయం తక్కువ.

ఇండియాలో రెండు ప్రముఖ స్టాక్ ఎక్స్చేంజిలద్వారా - నేషనల్ స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ మరియు బోంబే స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ - 5000 కంపెనీల స్టాక్లలో పెట్టుబడి చేయవచ్చు. సెక్యూరిటీస్ మరియు ఎక్స్చేంజ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియాలో (SEBI) నమోదయిన బ్రోకర్లద్వారా స్టాకులు కొనవచ్చు.

బీమా - పరిచయం

విపత్తులు, రోగాలు, ప్రమాదాలు, మరణం, సంభవించినప్పుడు, లేక వృద్ధాప్యములో కూడా ఆదాయం వచ్చేవిధంగా వేసుకొనే ప్రణాళికను బీమా అంటారు.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా బీమా వ్యాపారం, జీవిత బీమా, సామాన్య బీమా అని రెండు విధాలుగా వర్గీకరించబడినది. జీవిత బీమా పాలిసీలను రక్షణ ప్రయోజనాలు అందించే పాలిసీలు అంటారు. అనుకోని పరిస్థితులలో కుటుంబంలోని సంపాదనాపరుడు మరణిస్తే, కుటుంబానికి రక్షణ కల్పిస్తాయని భావిస్తారు.

సొమ్ము కూడపెట్టడానికి, అనేక రకాల పాలిసీలు ఉన్నాయి. అందులో జీవిత బీమా ఒక దీర్ఘకాలికి పొదుపు మార్గం. అందువల్ల, జీవితపు వివిధ దశలలో, ఒక వ్యక్తికి కావలసిన అవసరాలకొరకు, పొదుపు, పెట్టుబడి చేయడానికి దీనిని ఎంచుకొంటారు. సాధారణ బీమా, వ్యక్తులకు, కుటుంబాలకు, వ్యాపారానికి, పరిశ్రమలకు అనుకోని విపత్తుల వల్ల కలిగే నష్టంనుండి, రక్షణ కల్పిస్తుంది.

బీమా - పరిచయం

ప్రతి ఒక్కరి పరిస్థితులు భిన్నంగా ఉంటాయి గనుక, రిటైర్మెంటుకు ఎంత సొమ్ము కావాలో తెలుసుకోవడం ముఖ్యం. రిటైర్మెంట్ అవసరాలు లెక్కించడానికి, ముఖ్యంగా, ఆశించే జీవనకాలం, ద్రవ్యోల్బణం, రిటైర్మెంట్ వయస్సు, పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

ద్రవ్యోల్బణం (inflation) అనగా, వినియోగ వస్తువుల మరియు సేవల ధరలు పెరగడం. ఇది రిటైర్మెంట్ అవసరాలను రెండు విధాలుగా ప్రభావితంచేస్తుంది. ఒకటి, వస్తువుల ధరలు పెరగడం వల్ల, అవే వస్తువులు కొనడానికి అధిక సొమ్ము కావాలి. రెండు ద్రవ్యోల్బణంవల్ల, రిటైర్మెంట్ కోసం పొదుపు చేసిన సొమ్ము విలువ తగ్గిపోతుంది. రిటైర్మెంట్ నిధి ఏర్పాటుచేసుకోనే సమయంలో ఈ రెండు అంశాలు లెక్కలోకి తీసుకోవాలి.

జాతీయ పెన్షన్ పథకం (NPS)

వృద్ధాప్యంలో, క్రమమైన సంపాదన లేనివారికి, ఆర్థిక సుస్థిరత, రక్షణ కల్పించుటకు కేంద్ర ప్రభుత్వపు పెన్షన్ ప్రణాళిక. 18-60 సం. వయస్సు గల భారత పౌరులందరికీ స్వచ్ఛందంగా వర్తిస్తుంది. NPS లోచేరి, పదవీకాలంలో, సక్రమంగా పొదుపు మరియు పెట్టు బడి చేయవచ్చు. సంవత్సరానికి కనీసం రూ. 500 పొదుపు చేయాలి. సాధారణంగా, 60 సం. లకు రిటైర్ అయినప్పుడు, సొమ్ములో కొంతభాగం చెల్లించబడుతుంది. మిగిలినది, నెలవారీగా తీసుకోవచ్చును. NPS లో చేసిన పొదుపుపై కొంతమేరకు, పన్ను మినహాయింపుకూడా గలదు

సందేశం 4: విద్యా రుణం

విద్యా రుణాల ప్రాచుర్యం, ప్రతి సంవత్సరమూ పెరుగుతోంది. అధిక సంఖ్యలో విద్యార్థులు, వారి ఉన్నతవిద్యకై, విద్యా రుణం తీసుకోవాలని ఎంచుకొంటున్నారు. విద్యార్థులు యొక్క ప్రాచుర్యాన్ని గుర్తించి, దీనిపై సమాచారమేగాక, అనేక బ్యాంకులకు ఒకే దరఖాస్తు ప్రక్రియను అందించడానికి, ఒక పోర్టల్ ప్రారంభించబడినది.

విద్యా లక్ష్మి

మీ విద్యాభిలాష సఫలం చేయుటకు

Step 1	నమోదు
Step 2	ఒకే దరఖాస్తు నింపుట
Step 3	అనేక బ్యాంకులకు దరఖాస్తు చేయుట

విద్యా లక్ష్మి (<https://www.vidyalakshmi.co.in>), విద్యా రుణాలు కావాలనుకొనే విద్యార్థుల ప్రయోజనంకొరకు, ప్రారంభించబడిన వెబ్ -పోర్టల్. వివిధ బ్యాంకుల విద్యా రుణ పథకాలపై సమాచారం తెలిపే ఏక గవాక్ష (single window) ఎలక్ట్రానిక్ వేదిక. ఈ పోర్టల్ లో ఇచ్చిన ఉమ్మడి దరఖాస్తు ఫారం ద్వారా అనేక బ్యాంకులకు, ఒకేసారి దరఖాస్తు చేయవచ్చు. ఈ పోర్టల్ ద్వారా, విద్యార్థులు ఎప్పుడయినా, ఎక్కడినుండి అయినా దరఖాస్తు చేయవచ్చు / వారి దరఖాస్తు స్థితి కనుగొనవచ్చు. విద్యా రుణ సౌకర్యం కలిగించడానికి ఈ పోర్టల్ను 40 బ్యాంకులు నమోదు చేసుకొన్నాయి. ఈ పోర్టల్ వినియోగించుకొని, ఇప్పటికి లక్షకు పైగా విద్యార్థులు ప్రయోజనం పొందారు.

విద్యా రుణంపై ముఖ్య వివరణ:

- ఇండియన్ బ్యాంక్స్ అసోసియేషన్ రూపొందించిన మాడల్ విద్యా రుణ పథకం 2015 ప్రకారం, గరిష్ట పరిమితి - భారత దేశంలో ఉన్నత విద్యకు రూ. 10 లక్షల్ను విదేశాల్లో ఉన్నత విద్యకు రూ. 20 లక్షలు
- రూ. 4 లక్షల వరకు ఎటువంటి మార్జిన్ / సెక్యూరిటీ అవసరం లేదు.
- అన్ని వర్గాల రుణాలు 15 సం. లు, నెలవారీ సమ వాయిదాలలో (Equated Monthly Instalments) తిరిగి చెల్లించవచ్చు.
- ఉన్నత విద్య పూర్తి అయి, ఒక సం. విరామం తరువాత, తిరిగిచెల్లింపు మొదలవుతుంది.

సందేశం 5: ఆర్థిక రంగ నియమకర్తలు (Financial Sector Regulators)

భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ (Reserve Bank of India, RBI)

భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్, భారత దేశ శిఖరాగ్ర ఆర్థిక సంస్థ మరియు కేంద్రీయ బ్యాంక్. భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ చట్టం, 1934 క్రింద, ఏప్రిల్ 1, 1935 తేదీన స్థాపించబడినది. రిజర్వ్ బ్యాంక్ దిశానిర్దేశము మరియు పర్యవేక్షణ, రిజర్వ్ బ్యాంక్ గవర్నర్ ఆధిపత్యంలో గల సెంట్రల్ బోర్డ్ ఆఫ్ డైరెక్టర్లకు ఒప్పించబడినది. సెంట్రల్ బోర్డుకు, ఢిల్లీ, కలకత్తా, చెన్నై మరియు ముంబైలో ఉన్న నాలుగు స్థానిక బోర్డులు సహాయపడతాయి.

భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ పాత్ర

కరెన్సీ నోట్ల జారీ (Issue of Currency): భారత ప్రభుత్వంతో కలిసి, కరెన్సీ నోట్ల రూపకల్పన, ఉత్పత్తి, సమగ్ర నిర్వహణ, చాలినన్ని శుభ్రమైన, అచ్చమైన నోట్ల సరఫరా, రిజర్వ్ బ్యాంక్ బాధ్యత.

ప్రభుత్వానికి బ్యాంక్ (Banker to the Government): భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్, కేంద్ర ప్రభుత్వానికి, తమతో ఒప్పందం కుదుర్చుకొన్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు బ్యాంక్.

బ్యాంకులకు బ్యాంక్ (Banker to Banks): బ్యాంకుల మధ్య లావాదేవీల క్లియరింగ్ మరియు సెటిల్మెంట్, బ్యాంకుల మధ్య నగదు బదిలీ, చట్ట బద్ధ రిజర్వ్ నిపుణుల అవసరాలకొరకై బ్యాంకుల ఖాతాలు నిర్వహించుట మరియు బ్యాంకులకు, ఆఖరి శరణంగా రుణములిచ్చుట.

ద్రవ్య విధాన నిర్వహణ (Conduct of Monetary Policy): ధరల స్థిరత, సక్రమమైన పురోభివృద్ధికి, మొదటి ఆవశ్యకత. ద్రవ్య విధాన ప్రథమ లక్ష్యం, పురోభివృద్ధిపై దృష్టి సారినూ, ధరలను అదుపులో ఉంచుట.

పురోగమనశీల పాత్ర (Developmental Role): భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్, (a) ఆర్థిక వ్యవస్థలోని ఉత్పత్తి రంగాలకు రుణాలు అందేలా చేయుట, (b) దేశ మౌలిక ఆర్థిక వ్యవస్థను బలోపేతంచేయుటకు అవసరమైన సంస్థలు నెలకొల్పుట, (c) సరసమైన ధరలలో ఆర్థిక సేవలు అందించుట, (d) ఆర్థిక అక్షరాస్యతను ప్రోత్సహించుట, లక్ష్యాలకై కృషిచేస్తుంది.

బ్యాంకులపై నియంత్రణ, పర్యవేక్షణ (Regulator and Supervisor of the Banks): బ్యాంకింగ్ రంగ నియమకర్తగా, పర్యవేక్షకునిగా రిజర్వ్ బ్యాంక్, డిపాజిటర్ల ప్రయోజనాలని సంరక్షిస్తుంది. బ్యాంకింగ్ వ్యవహారాల నిర్వహణ డిపాజిటర్లకు ప్రయోజనకరంగా వృద్ధిచెందే విధంగా వ్యవస్థను క్రమబద్ధీకరిస్తుంది. నివారక, దిద్దుబాటు చర్యలద్వారా ఆర్థిక సుస్థిరతను నెలకొల్పుతుంది.

పేమెంట్ మరియు సెటిల్మెంట్ వ్యవస్థల నియమకర్త (Regulator of the Payment and Settlement System): భద్రమైన, సురక్షితమైన, ధృఢమైన, సమర్థవంతమైన, సుగమమైన మరియు అధికృతమైన చెల్లింపు విధానాలను, దేశంలో నెలకొల్పుటపై దృష్టి కేంద్రీకరిస్తుంది.

ఆర్థిక సుస్థిరత నెలకొల్పుతుంది (Maintains Financial Stability): ఆర్థిక వ్యవస్థను నిరంతరం పర్యవేక్షిస్తూ, ఆర్థిక సుస్థిరత నెలకొల్పుతుంది.

ఇతర ఆర్థిక నియమకర్తలు

సెక్యూరిటీస్ అండ్ ఎక్స్చేంజ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియా (SEBI)

1988 లో SEBI, ఒక పరిపాలక వ్యవస్థగా స్థాపించబడింది. SEBI చట్టం, 1992 అనుసారంగా ఏప్రిల్ 12, 1992 న స్వయంపాలిత, చట్టబద్ధ సంస్థ అయినది. సెక్యూరిటీ మార్కెట్లోని మదుపుదారుల ప్రయోజనాలు రక్షించే ముఖ్య ఉద్దేశంతో స్థాపించబడినది. సెక్యూరిటీ మార్కెట్ల అభివృద్ధి, మరియు నియంత్రణ అధికారాలుకూడా ఈయబడినది. SEBI ప్రధాన కార్యాలయము, ముంబైలో కలదు

ఇన్సూరెన్స్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవెలప్మెంట్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (IRDAI)

IRDAI, భారతదేశంలో ఇన్సూరెన్స్ రంగాన్ని నియంత్రించే, అభివృద్ధిచేసే చట్టబద్ధ సంస్థ. IRDAI చట్టం, 1999 నిబంధనలకు అనుసారంగా స్థాపించబడినది. IRDAI ప్రధాన కార్యాలయము హైదరాబాద్లో కలదు.

ఇతర ఆర్థిక రంగ నియమకర్తలు

భారతదేశంలోని బీమా, క్యాపిటల్ మార్కెట్లు, పెన్షన్ ఫండ్ రంగాలు, స్వతంత్ర నియమకర్తలచే నియంత్రించబడుచున్నవి

పెన్షన్ ఫండ్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవెలప్మెంట్ అథారిటీ (PFRDA)

పెన్షన్ ఫండ్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవెలప్మెంట్ అథారిటీ (PFRDA), భారత ప్రభుత్వముచే ఆగస్ట్ 23, 2003 న స్థాపించబడినది. ప్రభుత్వం అధికారిక ఆదేశం ద్వారా పెన్షన్ రంగమును అభివృద్ధి చేయటకు నియంత్రించుటకు, వారికి అధికారము ఇచ్చినది. PFRDA చట్టం, 2013 ద్వారా దానికి చట్టబద్ధ హోదా కల్పించబడినది. PFRDA ప్రధాన కార్యాలయము, న్యూ ఢిల్లీలో కలదు

వ్యాపార వ్యవస్థాపకులకు ఆర్థిక అక్షరాస్యత

భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్

నిర్దిష్ట వర్గాలకు ఆర్థిక అక్షరాస్యత పాఠ్యాంశాలు

మీడియం-టర్మ్ పాత్ ఆన్ పైనాన్సియల్ లిటరసీపై ఏర్పాటు చేసిన కమిటీ (అధ్యక్షులు శ్రీ దీపక్ మొహంతి, ఎక్సిక్యూటివ్ డైరెక్టర్, భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్), విభిన్న వర్గాలవారి అవసరాలు వేరుగా ఉంటాయిగనుక, అందరికీ ఒకే పాఠ్యాంశాలు సరిపోవని, అందువల్ల విషయాన్ని వారివారి అవసరాలకు అనుగుణంగా రూపొందించాలని సిఫారసు చేసింది.

ఆర్థిక సంఘటితము మరియు వికాస విభాగం, భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్, ఐదు నిర్దిష్ట వర్గాలకొరకు - వ్యవసాయదారులు, చిన్న వ్యాపారవేత్తలు, పాఠశాల విద్యార్థులు, స్వయం సహాయక సంఘాలు (SHGs), మరియు వయోవృద్ధుల కొరకు విభిన్న పాఠ్యాంశాలను రూపొందించినది. ఈ పుస్తకం వాటిలో ఒకటి.

పూచీ నిరాకరణ (Disclaimer)

ఈ పుస్తకంలో విషయాలు ఆర్థిక అక్షరాస్యత పొందుటకు, బోధించుటకు ఉద్దేశించబడ్డాయి. ఏ ప్రత్యేకమైన ఆర్థిక ఉత్పత్తులు / సేవలగురించి పాఠకుల నిర్ణయాలను ప్రభావితం చేయడం దీని ఉద్దేశం కాదు.

కాపీ రైట్ (Copyright)

మొదటి ముద్రణ -- ఏప్రిల్ 2018

మూలం తెలుపుతూ, ప్రతికృతి చేయుట అనుమతించబడినది.

రచన మరియు ప్రచురణ (Written and Published by)

ఆర్థిక సంఘటితము మరియు వికాస విభాగము

భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్

10 వ అంతస్తు, కేంద్రీయ కార్యాలయ భవనము

షహీద్ భగత్ సింగ్ మార్గ్, ఛోర్ట్

ముంబై

కృతజ్ఞతలు (Acknowledgements)

రూపకల్పన: కౌశిక్ రామచంద్రన్

ఆర్థిక సంఘటితము మరియు వికాస విభాగము

భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్

10 వ అంతస్తు, కేంద్రీయ కార్యాలయ భవనము
ముంబై 400001, ఇండియా